অধ্যায় ১৪ ঃ অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰী

অধ্যায় গাঁথনি

১৪.১ উদ্দেশ্য
১৪.২ পৰিচয়
১৪.৩ অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ প্ৰাৰম্ভিক জীৱনৰ সংক্ষিপ্ত ইতিহাস
১৪.৪ অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ সাহিত্যিক অৱদান
১৪.৫ অম্বিকাগিৰি আৰু ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰাম
১৪.৬ অম্বিকাগিৰি আৰু মানবতাবাদ
১৪.৭ অম্বিকাগিৰি: স্বাধীনতা আৰু ৰাজ্য
১৪.৮ অম্বিকাগিৰি আৰু অসমীয়াৰ ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদ
১৪.৯ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলো
১৪.১০ অধিক জানিবলৈ
১৪.১১ অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান
১৪.১২ আৰ্হি প্ৰশ্ন

১৪.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰাৰ পিছত আপুনি—

- অসম আৰু ভাৰতত ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদী কণ্ঠ হিচাপে অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰী কিদৰে ঐতিহাসিক আৰু সাংস্কৃতিক পৰিপ্ৰেক্ষিতত উদ্বুদ্ধ হৈছিল, সেয়া বুজিবলৈ সক্ষম হব
- অসমৰ সামাজিক-সাংস্কৃতিক আৰু ৰাজনৈতিক জীৱনত তেওঁৰ অৱদান বিশ্লেষণ কৰিবলৈ সক্ষম হব
- ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামত তেওঁৰ ভূমিকা বুজিবলৈ পাৰিব
- মানবতাবাদ আৰু ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদ সম্পৰ্কে তেওঁৰ মতামত আলোচনা কৰিবলৈ সক্ষম হব।

১৪.২ পৰিচয়

অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰী (১৮৮৫—১৯৬৭) আধুনিক অসমৰ সামাজিক-সাংস্কৃতিক আৰু ৰাজনৈতিক ইতিহাসৰ অন্যতম ব্যক্তিত্ব। তেওঁৰ জীৱন আৰু কৰ্মই ভাৰতৰ স্বাধীনতাৰ সংগ্ৰামৰ লগতে বৃহত্তৰ ভাৰতীয় ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদৰ ভিতৰত অসমীয়া পৰিচয়ৰ দাবীক প্ৰতিনিধিত্ব কৰে। তেওঁ এজন কবি, নাট্যকাৰ, সাংবাদিক আৰু স্বাধীনতা সংগ্ৰামী আছিল।

চৈধ্য বছৰ বয়সতে আনুষ্ঠানিক শিক্ষা এৰি দিয়া এজন স্ব-শিক্ষিত বহুমুখী প্ৰতিভা হিচাপে, ৰায়চৌধুৰীয়ে সাহিত্য আৰু সমাজ সংস্কাৰত নিজৰ বৌদ্ধিক শক্তি নিয়োগ কৰিছিল। তেওঁৰ প্ৰাৰম্ভিক নাটক 'বন্দিনী ভাৰত' ("কাৰাবন্দী ভাৰত") উপনিবেশিক ভাৰতৰ দাসত্বক প্ৰকাশ কৰা এক সাহসী ৰাজনৈতিক উপমা আছিল; প্ৰথম প্ৰদৰ্শনৰ পিছতেই এইখন নিষিদ্ধ কৰা হৈছিল, যিয়ে উপনিবেশিক শাসনৰ বিৰুদ্ধে তেওঁৰ জীৱনজোৰা সংগ্ৰামৰ আৰম্ভণি সূচায়। ১৯০৮ চনৰ পৰা ১৯১৩ চনলৈ বৰপেটাত তেওঁৰ প্ৰথম নাটক জীৱনৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ স্তৰ আছিল। এই সময়ছোৱাত তেওঁ ' তুমি '(১৯১৫), 'বীণা' (১৯১৬), আৰু 'বেণু' আদি কিছুমান সৰ্বাধিকভাৱে কাব্যিক আৰু আধ্যাত্মিক ৰচনা সৃষ্টি কৰিছিল, যিবোৰে ব্যক্তিগত প্ৰেমৰ পৰা আধ্যাত্মিক উপলব্ধিলৈ-অৰ্থাৎ ব্যক্তিগতৰ পৰা বিশ্বজনীনলৈ-এটা পৰিবৰ্তনৰ প্ৰতিফলন দাঙি ধৰে।

অসমীয়া কবি ৰায়চৌধুৰীৰ কবিতা ১৯২০ চনৰ পৰা অসমত আৰম্ভ হোৱা ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্রেছ আন্দোলনৰ সময়ছোৱাত অধিক সংগ্রামী আৰু ৰাষ্ট্রীয়তাবাদী হৈ পৰে। তেওঁ মহাত্মা গান্ধীৰ অহিংসা আৰু স্বনির্ভৰতাৰ আদর্শৰ প্রভাৱত মহীয়ান আছিল। সেইবাবে তেওঁ অসহযোগ আন্দোলনত যোগদান কৰে আৰু সক্রিয় অংশগ্রহণৰ বাবে তেওঁক কাৰাবন্দী কৰা হয়।

ৰায়চৌধুৰীৰ 'অনুভূতি', 'বেদনাৰ উল্কা', আৰু দেশেই ভগৱান '("মোৰ দেশে মোৰ ভগৱান")' আদি ৰচনাত আধ্যাত্মিকতা আৰু দেশপ্রেমৰ এক উচ্চস্তৰৰ সহাবস্থান দেখা যায়। তেওঁৰ লেখনীসমূহক অসমীয়া জনগোষ্ঠীৰ জাগৰণৰ এক প্রতিবেদন হিচাপে আৰু স্বাধীনতা তথা আত্ম-পৰিচয়ৰ সংগ্রামত কলাৰ নৈতিক শক্তিৰ প্রমাণ হিচাপে গণ্য কৰিব পাৰি।

১৪.৩ অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ প্রাৰম্ভিক জীৱনৰ সংক্ষিপ্ত ইতিহাস

অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীক জনপ্রিয়ভাৱে 'অসম কেশৰী' (অসমৰ সিংহ) বুলিও কোৱা হৈছিল। উচ্চ শিক্ষাৰ সময়ত তেওঁ প্রগতিশীল শিক্ষক আৰু বৌদ্ধিক ব্যক্তিত্ব যেনে কমলাকান্ত ভট্টাচার্য আৰু হৰিবিলাস আগৰৱালাৰ (Haribilash Agarwala) সৈতে সংস্পর্শত আহিছিল, যিসকলে তেওঁৰ চিন্তা আৰু লেখনীত গভীৰ প্রভাৱ পেলাইছিল।

ৰায়চৌধুৰীৰ সংগীতৰ সৈতে প্রাৰম্ভিক পৰিচয়ে তেওঁৰ সৃজনশীল মনোভাৱ গঢ়ি তুলিছিল। পিছলৈ তেওঁ হিন্দুস্তানী শাস্ত্রীয় সংগীতত আনুষ্ঠানিক প্রশিক্ষণ গ্রহণ কৰে আৰু দেশপ্রেমমূলক গান ৰচনা কৰাৰ লগতে নাটক পৰিচালনা কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰে। Cotton Collegiate High Schoolত অধ্যয়ন কৰাৰ সময়ত তেওঁ বন্দিনী ভাৰত মাতা' (Bandini Bharat Mata) নামৰ নাটক লিখি মঞ্চস্থ কৰে, যিয়ে তেওঁৰ বাঢ়ি অহা ৰাষ্ট্রীয়তাবাদী উদ্যম প্রকাশ কৰিছিল।

ব্রিটিছ শাসকসকলে ইয়াৰ উপনিবেশবিৰোধী বার্তাত আতংকিত হৈ পাণ্ডুলিপিখন জব্দ কৰি আৰক্ষীৰ অধীনত আঠ বছৰৰ বাবে ৰাখিছিল। এই ঘটনাই উপনিবেশিক শাসনৰ বিৰুদ্ধে তেওঁৰ জীৱনজোৰা সংগ্রামৰ আৰম্ভণি চিহ্নিত কৰিছিল।

তেওঁৰ কিছুমান গুৰুত্বপূর্ণ সাহিত্যকর্ম হ'ল- 'তুমি', 'বীণা', আৰু 'অনুভূতি' আনহাতে 'ডেকা দেকেৰীৰ ভেদ, 'স্বাধীন পঞ্চায়ত ৰাষ্ট্র গ্রন্থৰ প্রাথমিক আঁচনি', আদি গ্রন্থৰ লগতে 'জগতৰ শেষ আদর্শ আৰু বিশ্ব শান্তি' আৰু 'স্থাপনৰ উপায়' আদি গদ্য সংকলনো উল্লেখযোগ্য।

১৯০৮ চনত তেওঁ 'সনাতন সংগীত সমাজ' প্রতিষ্ঠা কৰে, যাৰ উদ্দেশ্য আছিল অসমীয়া সংস্কৃতিক পুনৰ সজীৱ কৰা আৰু স্থানীয় নাট্যমঞ্চত বঙালী সংস্কৃতিৰ প্রভাৱৰ বিৰুদ্ধে প্রতিবাদ কৰা। তেওঁ 'জয়দ্রথ বধ', ভক্ত গৌৰৱ' আৰু 'কল্যানময়ী' আদি নাটকৰ পৰিচালক হিচাপেও কাম কৰিছিল।

১৯১৪ চনত ৰায়চৌধুৰীক ডিব্রুগড়ত প্রকাশিত 'Asom Bandhav' নামৰ আলোচনীৰ সহকাৰী সম্পাদক হিচাপে নিযুক্তি দিয়া হৈছিল। নিৰীক্ষণত থকাৰ পিছতো তেওঁ লিখা অব্যাহত ৰাখিছিল, আৰু গৃহবন্দীত্বৰ সময়ত লিখা তেওঁৰ কবিতাসমূহ ১৯১৫ চনত প্রকাশ পাইছিল। তাৰ পিছতে তেওঁ Assam Sahitya Sabha প্রতিষ্ঠাত সক্রিয়ভাৱে জড়িত হয়, যি অসমীয়া ভাষা আৰু সাহিত্যৰ বাবে এটা মাইলৰ খুঁটিসদৃশ প্রতিষ্ঠান।

১৯১৭ চনত গুৱাহাটীলৈ উভতি আহি অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীয়ে ৰাষ্ট্রীয়তাবাদী মাহেকীয়া পত্রিকা 'চেতনা' (১৯১৮) আৰম্ভ কৰে, যি তেওঁ নিজৰ 'Aruna Press' ৰ জৰিয়তে প্রকাশ কৰিছিল। ইয়াৰ জৰিয়তে ৰাজনীতি আৰু সাহিত্যৰ ক্ষেত্রত এক নতুন অধ্যায়ৰ সূচনা হয়।

তেওঁ মহাত্মা গান্ধীৰ অহিংসা আৰু সত্যাগ্রহৰ আদর্শৰ দ্বাৰা গভীৰভাৱে প্রভাৱিত হৈছিল। সেইবাবে তেওঁ 'Assam Association'ত যোগদান কৰে, যি ১৯২০ চনৰ ভিতৰতেই কংগ্রেছৰ অধীনত কাম কৰি আছিল। তেওঁ আন্দোলনত অতি সক্রিয় আছিল আৰু তাৰ বাবে তেওঁ জেললৈ যাবলগীয়া হৈছিল। জেলত থকাৰ সময়ত

তেওঁ বহুতো কবিতা লিখিছিল, যিবোৰ পাছত 'Jail Sangeet' ("কাৰাগাৰৰ গীত") নামে প্ৰকাশ কৰে।

১৯২৪ চনত তেওঁৰ বিপ্লৱী গদ্য 'Satadhar'ৰ বাবে তেওঁক পুনৰ কাৰাবন্দী কৰা হৈছিল আৰু তেওঁ কংগ্ৰেছৰ সভা-সম্মিলন আৰু সংগীত শাখাত অৱদান আগবঢ়াইছিল। তেওঁ গুৱাহাটীৰ পাণ্ডুত অনুষ্ঠিত ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ ছুৱৰতম সন্মিলনত সংগঠনৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছিল আৰু সেই সভাৰ উদ্বোধনী গীত "আজি বন্দোকী ছন্দেৰে" (Aji Bando ki chandare) ৰচনা কৰিছিল।

১৯৩০ চনত তেওঁ "Swadeshi Kinok Sangha" আৰু "Mayabini Chemicals" প্ৰতিষ্ঠা কৰি স্বদেশী উদ্যোগৰ বিকাশৰ প্ৰচেষ্টা কৰিছিল। ১৯৩৯ চনত তেওঁ "অসম শিক্ষা সমিতি" প্ৰতিষ্ঠাত অগ্ৰণী ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে, যাৰ লক্ষ্য আছিল অসমীয়া ভাষাক অ-অসমীয়াভাষী লোকসকলৰ মাজত জনপ্ৰিয় কৰা।

১৯৪৬-৪৭ চনত অম্বিকা গিৰি ৰায়চৌধুৰীয়ে কেবিনেট মিশ্যনৰ গ্ৰুপিং পৰিকল্পনাৰ বিৰুদ্ধে অসমৰ জনসাধাৰণক সংগঠিত কৰাত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিছিল আৰু অসমৰ সুৰক্ষাৰ বাবে 'আত্মৰক্ষা বাহিনী' গঠন কৰিছিল।

স্বাধীনতাৰ পিছতো তেওঁৰ প্ৰভাৱ সম্প্ৰসাৰিত হৈ থাকে। ১৯৫০ চনত তেওঁ মাৰ্ঘেৰিটাত অনুষ্ঠিত অসম সাহিত্য সভাৰ অধিৱেশনত সভাপতি হিচাপে অধিষ্ঠান গ্ৰহণ কৰে আৰু দিল্লীৰ "ভাৰতীয় সংস্কৃতি সংগ্ৰাম"ৰ সৈতে জড়িত "অসম সংস্কৃতি সংগম" প্ৰতিষ্ঠাত মুখ্য ভূমিকা পালন কৰে। তেওঁ চৰকাৰক অসমীয়া সংস্কৃতিক সন্মান জনোৱাৰ বাবে "ৰাজ্য ভাষা দিৱস" আৰম্ভ কৰিবলৈ আহ্বান জনাইছিল।

তেওঁ চেতনা , ডেকা অসম আৰু আহুতি আদি পত্ৰিকাৰ জৰিয়তে লিখা আৰু প্ৰকাশ অব্যাহত ৰাখিছিল। ১৯৫১ চনত তেওঁ সাহিত্য মঞ্জৰীৰ যুগ্ম পৰিচালক আৰু ১৯৫৪ চনত গোলপাৰাৰ ছাত্ৰ পৰিষদৰ সভাপতি হিচাপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিছিল।

তেওঁৰ অন্যতম বিখ্যাত গ্ৰন্থ "বেদনাৰ উল্কা"ক ১৯৬৬ চনত সাহিত্য একাডেমী বঁটা প্ৰদান কৰা হৈছিল। ১৯৬৫ চনত তেওঁ 'দেশেই ভগৱান' প্ৰকাশ কৰে, যি এক অত্যন্ত ব্যক্তিগত আৰু চিন্তাশীল গ্ৰন্থ, য'ত আধ্যাত্মিকতা আৰু মানবতাবাদৰ সমন্বয় দেখা যায়।

ৰায়চৌধুৰীৰ সাহিত্যিক সৃষ্টিশীলতা, নিৰ্ভীক সাংবাদিকতা আৰু অবিৰাম সক্ৰিয়তাই তেওঁৰ যুগৰ নৈতিক চেতনাত গভীৰ প্ৰভাৱ পেলাইছিল। তেওঁৰ সম্পূৰ্ণ জীৱন সাহিত্য, অসম আৰু সমগ্ৰ মানৱজাতিৰ সেৱাত উৎসৰ্গিত আছিল।

১৪.৪ অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ সাহিত্যিক অৱদান

অম্বিকা গিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ "ত্ৰি-চেতনা" (Treefold Consciousness) ধাৰণাই আধ্যাত্মিক, সাংস্কৃতিক আৰু ৰাজনৈতিক স্বাধীনতাৰ জৰিয়তে ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু মানৱ মুক্তিৰ এক সামগ্ৰিক ছবি দাঙি ধৰে। এই ধাৰণাটো তেওঁৰ গভীৰ দেশপ্ৰেম আৰু নৈতিক দৰ্শনৰ সংমিশ্ৰণৰ ফল।

তেওঁৰ আধ্যাত্মিক চেতনাত অন্তৰিক পৰিত্ৰতা আৰু ঈশ্বৰীয় উপলব্ধিৰ ওপৰত কেন্দ্ৰিত আছিল, যাক তেওঁ 'তুমি' আৰু 'বীণা' আদি ভক্তিমূলক ৰচনাত প্ৰকাশ কৰিছিল। ইয়াত তেওঁ অজ্ঞতা আৰু ভণ্ডামিৰ পৰা আত্মাক মুক্ত কৰাৰ উদ্দেশ্য লৈছিল।

তেওঁৰ সাংস্কৃতিক চেতনা অসমীয়া ভাষা, সাহিত্য আৰু পৰিচয় সংৰক্ষণ আৰু প্ৰচাৰৰ ওপৰত কেন্দ্ৰিত আছিল, যাক তেওঁ এক স্বনিৰ্ভৰ সমাজৰ ভেঁটি হিচাপে গণ্য কৰিছিল। তেওঁ অসম জাতীয় মহাসভা, 'Asom Sangrakshini Sabha' আদি সংগঠন আৰু 'চেতনা' আৰু 'ডেকা অসম' আদি পত্ৰিকাৰ জৰিয়তে এই চিন্তাধাৰাৰ মুখপাত্ৰ হিচাপে কাম কৰিছিল।

তেওঁৰ চিন্তাধাৰাৰ ৰাজনৈতিক দিশটো ' বেদনাৰ উল্কা ' আদি ৰচনাত স্পষ্টকৈ দেখা যায়, য'ত তেওঁৰ গভীৰ দেশপ্ৰেম আৰু ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামত সক্ৰিয় অংশগ্ৰহণ প্ৰতিফলিত হৈছে। তেওঁ স্বদেশী নীতি আৰু আত্ম-নিয়ন্ত্ৰণৰ গুৰুত্ব প্ৰচাৰ কৰিছিল।

অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ অন্যতম গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু বিপ্লৱী অৱদান আছিল বিংশ শতিকাৰ আৰম্ভণিত অসমীয়া নাট্যজগতৰ পুনৰুজ্জীৱন। তেওঁ এজন সাংস্কৃতিক সংস্কাৰক আৰু নাট্যকাৰ হিচাপে অসমীয়া নাটকক পুনৰ পূৰ্বৰ গৌৰৱলৈ ঘূৰাই আনিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল।

তেওঁৰ প্ৰথম নাটক 'বন্দিনী ভাৰত' (১৯০৪), য'ত ব্ৰিটিছ শাসনৰ অধীনত ভাৰতৰ দাসত্বৰ চিত্ৰ অঙ্কিত হৈছিল, নাটকখন মঞ্চস্থ হোৱাৰ সময়তে উপনিবেশিক চৰকাৰে জব্দ কৰিছিল, যিয়ে ইয়াৰ বিপ্লৱী শক্তিৰ স্পষ্ট প্ৰমাণ দাঙি ধৰে।

তেওঁৰ আন কিছুমান উল্লেখযোগ্য নাটক হ'ল- জয়দ্ৰথ বধ (১৯১১), ভক্ত গৌৰৱ শিখধ্বজাৰ দান পৰীক্ষা (১৯১১), আৰু কল্যানময়ী (প্ৰায় ১৯১৩-১৯১৪)।

তেওঁৰ সৰু একাঙ্ক নাটক যেনে, ধুন পেচ, একক্তি, বিপ্লৱৰ শেষ আৰু 'শ্ৰী ৰামচন্দ্ৰ আৰু তাৰাতো তেওঁৰ সৃজনশীলতা আৰু সময়ৰ সৈতে খাপ খুৱাব পৰা ক্ষমতা প্ৰতিফলিত হৈছে।

এই নাটকসমূহৰ জৰিয়তে ৰায়চৌধুৰীয়ে অসমীয়া নাট্যজগতক শিল্প আৰু আন্দোলনৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ক্ষেত্ৰ হিচাপে গঢ়ি তোলে। তেওঁ প্ৰমাণ কৰি দেখুৱাইছিল যে অসমীয়া ভাষাই শক্তিশালী সংলাপ ব্যৱহাৰ আৰু জটিল নাট্যগঠন সৃষ্টি কৰিব পাৰে। এইদৰে তেওঁ অসমীয়া ভাষা-সংস্কৃতিৰ উন্নয়ন আৰু অসমীয়া ৰাষ্ট্ৰীয়তাবোধ জাগ্ৰত কৰাত উল্লেখযোগ্য অৱদান আগবঢ়াইছিল।

তেওঁৰ নাট্যৰ লগতে অম্বিকা গিৰি ৰায়চৌধুৰীয়ে এক বৃহৎ পৰিমাণৰ কবিতা ৰচনা কৰিছিল, যিয়ে তেওঁৰ চিন্তাৰ বিকাশক প্ৰতিফলিত কৰে— ৰোমান্টিক আধ্যাত্মিকতাৰ পৰা সংগ্ৰামী ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদলৈ হোৱা পৰিবৰ্তন। এই সময়ছোৱাৰ কবিতা সংকলনত 'তুমি' (১৯১৫), বীণা (১৯১৬), আৰু 'বেণু' অন্তৰ্ভুক্ত, য'ত তেওঁৰ কাব্যিক সৌন্দৰ্য আৰু অন্তৰ্নিহিত গভীৰতা দুয়োটাই প্ৰদৰ্শিত হৈছে। আনহাতে, 'বেদনাৰ উল্কা', অনুভূতি, আজি বন্ধু কি ছন্দেৰে আৰু দেশেই ভগৱান, আদিয়ে তেওঁৰ দেশপ্ৰেমী উদ্যম আৰু নৈতিক আদৰ্শ প্ৰকাশ কৰে।

তেওঁৰ জেলৰ সময়ত লিখা কবিতা, যিবোৰ 'Songs of the Cell'ত সংকলিত হৈছে, নিঃসন্দেহে মানুহৰ প্ৰতিবাদ আৰু স্বাধীনতাৰ ওপৰত তেওঁৰ অদম্য বিশ্বাসক প্ৰতিফলিত কৰে। অগ্নি বীণা আৰু মই তাণ্ডৱ মই বিপ্লৱী কবিতাত তেওঁ আধ্যাত্মিক আৰু সামাজিক বিপ্লৱৰ আহ্বান নাট্যশৈলীত প্ৰকাশ কৰিছিল, য'ত তেওঁ ব্যক্তিৰ পৰিত্ৰতাৰ প্ৰয়োজনীয়তা সমাজৰ পৰিবৰ্তনৰ আগত জোৰ দি প্ৰকাশ কৰিছিল।

ৰায়চৌধুৰী নিঃসন্দেহে অন্যতম প্ৰভাৱশালী প্ৰবন্ধকাৰ আৰু সাংবাদিক আছিল। তেওঁ চেতনা (১৯১৯) আৰু ডেকা অসম আদি পত্ৰিকাৰ জৰিয়তে অসমীয়া পৰিচয়, সামাজিক সংস্কাৰ, আৰু ৰাজনৈতিক আত্ম-নিৰ্ণয়ৰ ধাৰণা প্ৰচাৰ কৰিছিল। আহুতি আৰু 'Deka-Dekarir Veda' আদি সংকলনত প্ৰকাশিত তেওঁৰ প্ৰবন্ধসমূহ নৈতিক অৱক্ষয়ৰ বিৰুদ্ধে, স্বনিৰ্ভৰতা আৰু সাংস্কৃতিক স্বকীয়তাৰ গুৰুত্ব জোৰ দিছিল। তেওঁৰ লিখন সুস্পষ্ট আৰু ভাবনাপূৰ্ণ আছিল, আৰু উপনিবেশিক শাসন আৰু ভিতৰুৱা সংঘৰামত জুৰি থকা সমাজৰ নৈতিক চেতনাক জাগ্ৰত কৰাৰ উদ্দেশ্য প্ৰদৰ্শন কৰিছিল।

W অগ্ৰগতিৰ নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ১ ঃ অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীক জনপ্ৰিয়ভাৱে অসম কেশৰী কিয় বুলি কোৱা হৈছিল?

প্ৰশ্ন নং ২ ঃ কোন চনত অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীক সাহিত্য একাডেমী বঁটা প্ৰদান কৰা হৈছিল?

১৪.৫ অম্বিকাগিৰি আৰু ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰাম

অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ বিপ্লৱী ৰাজনৈতিক সচেতনতা আৰম্ভণিৰ পৰ্যায়তেই বৃদ্ধি পায়, যেতিয়া বঙালী ভাগৰ প্ৰক্ৰিয়া চলি আছিল (১৯০৫)। বিদ্যালয়ৰ সময়তে তেওঁ ব্ৰিটিছ সাম্ৰাজ্যৰ দ্বাৰা সৃষ্ট অন্যায়ৰ

অনুভূতি ধৰি লৈছিল আৰু তাৰ ফলত ' বন্দিনী ভাৰত, ("কাৰাবন্দী ভাৰত") নামৰ এক দেশপ্ৰেমী নাটক লিখি মঞ্চস্থ কৰে, যিয়ে স্পষ্টভাৱে উপনিবেশবাদৰ সমালোচনা কৰিছিল। তেওঁ অতি সোনকালে সেৱা সংঘৰ দৰে বিপ্লৱী সংগঠনৰ সদস্য হয় আৰু প্ৰতীকী প্ৰতিবাদৰ কাৰ্য কৰিছিল, যেনে ব্ৰিটিছ ক্লাব জ্বলা আৰু উপনিবেশিক সম্পত্তিৰ যোগান বন্ধ কৰাৰ চেষ্টা। এই আৰম্ভণিৰ প্ৰতিবাদই তেওঁক অসমৰ প্ৰথম শিল্পীসকলৰ মাজত শিল্প আৰু সক্ৰিয়তাক একত্ৰিত কৰাৰ পথ প্ৰদৰ্শক বনাইছিল।

১৯০৩ চনত 'Assam Association'ৰ প্ৰতিষ্ঠাই অসমৰ ৰাজনৈতিক সচেতনতাৰ গঠনমূলক আৰম্ভণি চিহ্নিত কৰে, আৰু ৰায়চৌধুৰীয়ে অতি তৎপৰভাৱে ইয়াৰ অন্যতম সক্ৰিয় প্ৰচাৰক হিচাপে অৱদান আগবঢ়ায়। তেওঁ নৱীন চন্দ্ৰ বৰদলৈ আদি প্ৰমুখ্য নেতাসকলৰ সৈতে কাম কৰিছিল আৰু সমগ্ৰ অসমত ৰাজনৈতিক সভা সংগঠিত কৰি মানুহক একত্ৰিত কৰিছিল। তেওঁৰ গীতসমূহ যেনে- এই যে অগ্নি বীণাৰ তান, দিন যে সমূলি নাই, আৰু হে জনমভূমি-যিবোৰ 'Assam Association'ৰ অধিৱেশনত গোৱা হৈছিল, সিহঁত অসমীয়াৰ ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদৰ সংগীত হৈ পৰে আৰু আঞ্চলিক জাগৰণ ভাৰতৰ বৃহত্তৰ স্বাধীনতা সংগ্ৰামৰ সৈতে সংযুক্ত হৈছিল।

ৰায়চৌধুৰীয়ে স্বীকাৰ কৰিছে যে সংবাদ মাধ্যমই জাগৰণৰ সমগ্ৰ প্ৰক্ৰিয়াৰ বাবে এক অসীম শক্তি আৰু প্ৰভাৱৰ হাতিয়াৰ আছিল। তেওঁ ৰাজ্য আৰু সংবাদ মাধ্যমৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা সুযোগ গ্ৰহণ কৰি দুটা গুৰুত্বপূৰ্ণ পত্ৰিকা প্ৰতিষ্ঠা কৰে— চেতনা (১৯১৯) আৰু ডেকা অসম (১৯৩৫)— যিসকলে ভিন্নভাৱে ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু সংস্কাৰমূলক চিন্তাধাৰাৰ উৎস হৈ পৰে। তেওঁৰ সম্পাদকীয়ত স্বাধীনতাৰ দাৰ্শনিক আৰু নৈতিক ভিত্তি সমালোচনামূলকভাৱে পৰ্যালোচনা কৰা হৈছে, য'ত তেওঁ দেশপ্ৰেমক এক ধৰ্মৰূপে সংজ্ঞায়িত কৰিছিল। এজন সম্পাদকীয়ত তেওঁ মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ নৈতিক অৱক্ষয়ৰ কথাও উল্লেখ কৰিছে। তেওঁ সমাজক তিনি ভাগত বিভাজন কৰিছিল— শ্ৰেষ্ঠ, মধ্যম, আৰু নিম্নতম- আৰু সতৰ্ক কৰে যে ভাৰতৰ স্বাধীনতা যথেষ্ট পৰিমাণে মধ্যম শ্ৰেণীৰ শিক্ষিত আৰু নৈতিক বিচাৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিব।

ৰায়চৌধুৰীৰ ৰাজনৈতিক সম্পৃক্ততা নতুন পৰ্যায় লাভ কৰে, যেতিয়া তেওঁ ' ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছ (Indian National Congress)ৰ সৈতে সম্পৃক্ত হয়। মহাত্মা গান্ধীৰ অহিংসা আৰু স্ব-শাসনৰ দৰ্শনৰ দ্বাৰা প্ৰেৰিত হৈ তেওঁ অসমৰ কংগ্ৰেছৰ কাৰ্যসূচী জনপ্ৰিয় কৰিবলৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। ১৯২১ চনত গুৱাহাটী নগৰ কংগ্ৰেছ কমিটীৰ সহকাৰী সম্পাদক হিচাপে, তেওঁ সভা-সমিতি আয়োজন কৰি কৃষকসকলক ভূমি কৰ প্ৰদান ৰোধ কৰিবলৈ আহ্বান জনায় আৰু মদবিৰোধী অভিযানত সহায় কৰে, যাৰ বাবে তেওঁ ব্ৰিটিছৰ দ্বাৰা জেলত পঠোৱা হয়।

১৯২১ চনত মহাত্মা গান্ধীৰ অসমৰ ভ্ৰমণৰ পিছত ৰায়চৌধুৰীৰ উৎসৰ্গা আৰু বৃদ্ধি পায়, যিয়ে 'অসহযোগ আন্দোলনৰ' স্থানীয় সংগঠনক অধিক গতি প্ৰদান কৰে। গান্ধীজীয়ে নিজেও ৰায়চৌধুৰীৰ দেশপ্ৰেমী কবিতা আৰু অসমৰ স্বৰাজ প্ৰচাৰৰ চেষ্টা দ্বাৰা প্ৰভাৱিত হৈছিল।

১৯২৬ চনত ভাৰতীয় ৰাষ্ট্ৰীয় কংগ্ৰেছৰ উল্লেখযোগ্য পাণ্ডু অধিৱেশনত অম্বিকা গিৰি ৰায় চৌধুৰীয়ে দুটা অমৰত্বক গীত ৰচনা আৰু গায়— "আজি বন্দোকী ছন্দেৰে" আৰু "আজি কাৰ আৱাহন", এই দুই গীতৰ ইংৰাজী অনুবাদ ড° বাণীকান্ত কাকতিয়ে কৰি কংগ্ৰেছৰ নেতাসকলৰ মাজত প্ৰচাৰ কৰিছিল। এই দুটা ৰচনাই ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ স্বৰ্পণ, একতা আৰু নিঃস্বাৰ্থ সেৱাৰ আদৰ্শ প্ৰকাশ কৰিছিল।

ৰায়চৌধুৰী সকলো দিশৰ পৰা এক অসমীয়া চৰিত্ৰৰ মানুহ আছিল; তথাপি, তেওঁৰ ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদ কেৱল ৰাজ্যৰ সীমাত সীমাবদ্ধ নাছিল। তেওঁ অনুভৱ কৰিছিল যে ভাৰতক সংযুক্ত কৰাৰ সময় আহি পৰিছে, আৰু তেওঁৰ দৰ্শন অনুসৰি ভাৰতৰ জনগণক মহান ভাৰতীয় জাতিৰ অংশ হিচাপে বিবেচনা কৰা উচিত-যাক তেওঁ মহা জাতীয়তাবাদ (Maha Jatiyatabad / Greater Nationalism) বুলি কৈছিল। তেওঁ যুক্তি দিছিল যে আঞ্চলিক গৌৰৱ আৰু সমগ্ৰ ভাৰতীয় ঐক্যৰ সহাবস্থানেই ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদৰ বিৰিধ সাংস্কৃতিক দৃষ্টিভংগীৰ সমস্যা সমাধান কৰিব পাৰে। এই দৰ্শন সম্পূৰ্ণভাবে মানৱিক আৰু স্থানীয় সংস্কৃতিকৰ ভিতৰতেই ভিত্তি আছিল।

ৰায়চৌধুৰীয়ে গান্ধীয় নীতিৰ দৃঢ় বিশ্বাসী আছিল, আৰু সেইবাবে তেওঁ অহিংসা, স্বনিৰ্ভৰতা, আৰু সমাজৰ দূৰ্বল শ্রেণীৰ ক্ষমতায়নক সমর্থন কৰিছিল। লগতে, তেওঁ শক্তিৰ সমস্যাৰ সমাধানত অ-মার্ক্সবাদী দৃষ্টিভংগী প্রচাৰ কৰিছিল— য'ত ৰাজনৈতিক স্বাধীনতাৰ পৰা বেছি, মানৱ আত্মাৰ নৈতিক আৰু আধ্যাত্মিক মুক্তিক গুৰুত্ব দিয়া হৈছিল। তেওঁৰ লিখনি আৰু জনসভাৰ মাধ্যমৰ বার্তাই এইটো প্রকাশ কৰিছিল যে সঁচা স্বৰাজৰ অর্থ হৈছে লোভ, স্বার্থ আৰু শোষণৰ উচ্ছেদ, যি গান্ধীৰ সর্বোদয় (Sarvodaya / সকলোৰে মঙ্গল) ধাৰণাৰ সৈতে সম্পূর্ণ মিল থকা লক্ষ্য।

ৰায়চৌধুৰী স্বাধীনতা সংগ্রামত সক্রিয়ভাৱে অংশগ্রহণ কৰিছিল। নাগৰিক অবাধ্যতা (Civil Disobedience) আন্দোলনৰ সময়ত তেওঁ অসমত কেৱল উপনিবেশিক ৰাজস্ব সংগ্রহ বিঘ্নিত কৰাৰ উদ্দেশ্যে বন আইন প্রয়োগৰ প্রস্তাৱ কৰিছিল। তেওঁৰ প্রতিষ্ঠা কৰা অসম সংৰক্ষনী সভা, যাক পাছলৈ 'অসম জাতীয় মহাসভা, বুলি নামকৰণ কৰা হৈছিল, অসমীয়াৰ যুৱকসকলক একত্রিত কৰি তেওঁলোকৰ সাংস্কৃতিক পৰিচয়ৰ সুৰক্ষাৰ লক্ষ্য ৰাখিছিল আৰু এনে প্রচেষ্টা ৰাষ্ট্রীয় আন্দোলনক সহায় কৰিছিল।

ৰায়চৌধুৰীয়ে দৃঢ়ভাবে বিশ্বাস কৰিছিল যে ভাৰতৰ স্বাধীনতা হ'ব লাগিব নৈতিক আৰু ৰাজনৈতিক উভয়-মন, হৃদয়, সংস্কৃতিৰ স্বাধীনতা আৰু নৈতিক চেতনাৰ মুক্তি।

১৪.৬ অম্বিকাগিৰি আৰু মানৱতাবাদ

অম্বিকা গিৰি ৰায় চৌধুৰীৰ মানৱতাবাদৰ দর্শন বা মহা মানৱতা (mohamanobota) তেওঁৰ আধ্যাত্মিক, সাংস্কৃতিক আৰু ৰাজনৈতিক দৃষ্টিভংগীৰ অন্তিম লক্ষ্য আছিল। তেওঁ মানৱতাক কেৱল এটা আদর্শ হিচাপে নহয়, বৰঞ্চ এটি সক্রিয় দর্শন, এক নৈতিক অভিযান হিচাপে গণ্য কৰিছিল-ব্যক্তিৰ পৰা সমষ্টিৰ, নিজৰ দেশৰ প্রতি সংলগ্নতাৰ পৰা সমগ্র মানৱজাতিৰ প্রতি সংলগ্নতা লৈ যোৱা। সেয়া, অন্যদিশে ক'লে, বৃহৎ ৰাষ্ট্রীয়তাবাদ আৰু নৈতিক বিশ্বজনীয়তাৰ সংমিশ্রণৰ ফলস্বৰূপ মানৱ চেতনাৰ শ্রেষ্ঠ বিকাশ আছিল।

ৰায়চৌধুৰীয়ে মানৱতাক মানব বিকাশৰ অন্তিম পর্যায় হিচাপে ধৰা হৈছিল, যি কেৱল নৈতিক আৰু সামাজিক উন্নয়নক ধাপে ধাপে অতিক্রম কৰাৰ মাধ্যমে সম্ভৱ। তেওঁ প্রস্তাৱ কৰিছিল যে এজন ব্যক্তিৰ যাত্রা আৰম্ভ হয় তেওঁৰ নিজ সমাজ (জাতি)ৰ সৈতে আৰু নিজ পৰিচয়ৰ জ্ঞানৰ পৰা, তাৰ পিছত ৰাষ্ট্র (মহাজাতি)ৰ চেতনালৈ, আৰু শেষত মানৱজাতিৰ সমগ্র বিশ্বত, য'ত ব্যক্তি সকলো ভেদাভেদৰ পৰা মুক্ত হয়। এই পর্যায়সমূহৰ সংযোগবিন্দুত 'মহা মানৱতা' (mohamanobota) জন্ম লয়, যি ৰাষ্ট্রীয়তাবাদৰ আধ্যাত্মিক শিখৰ ৰূপ। তেওঁৰ বাবে, নিজৰ মাটিত প্রতিষ্ঠিত দেশপ্রেম বিশ্ব মানৱতাৰ বিপৰীত নহয়, বৰঞ্চ তাৰ এক অবিচ্ছেদ্য আধাৰ। তেওঁ কৈছিল, "প্রথমে নিজকে জানিব, তাৰপিছত আনক জানিব," অর্থাৎ নিজৰ দেশৰ দায়িত্ব আৰু যতনবিহীন সর্বজনীন মৰম এক অস্থায়ী আৰু ভ্রান্ত মৰম।

ৰায়চৌধুৰীৰ মানৱতাবাদ ব্যক্তিৰ অন্তঃস্থলৰ সদগুণত আৰু নিজৰ উৎকৃষ্ট হোৱাৰ ক্ষমতাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰা হৈছিল। তেওঁ প্রতিজন ব্যক্তিক এক অনন্য সত্তা হিচাপে আৰু বৃহৎ মানৱ সমষ্টিৰ অংশ হিচাপে চিনিছিল। তেওঁৰ ৰচনাসমূহত এই নৈতিক বিশ্বাস প্রকাশ পায়, যেতিয়া তেওঁ মানৱ অস্তিত্বক সদায় "উচ্চ আত্মাৰ" দিশে আগবাঢ়ি থকা ৰূপত চিত্রিত কৰে। তেওঁ জোৰ দি কৈছিল যে সত্যিকাৰ স্বাধীনতা আৰম্ভ হ'ব লাগে অহংকাৰ, অজ্ঞতা, আৰু আধ্যাত্মিক স্থবিৰতাৰ পৰা ব্যক্তিক মুক্ত কৰি । এই স্ব-উপলব্ধি বা আত্ম-অন্বেষণৰ যাত্রা নিজৰ দেশৰ অংশ হিচাপে আত্ম-অনুভৱৰ সহায়ত শেষত বিশ্বজনীন ভ্রাতৃত্বৰ সুন্দৰ অভিজ্ঞতা আনে। তেওঁৰ দর্শন অনুযায়ী, মানব বিকাশ আৰু সুসমন্বয় সদায় নিজৰ চৰিত্রৰ সংস্কাৰৰ ফল হ'ব, আৰু এই বিশ্বাসে তেওঁৰ আধ্যাত্মিক অনুসন্ধানক ৰাজনৈতিক কার্যৰ সৈতে সংযুক্ত কৰিছিল।

ৰায়চৌধুৰীৰ মানৱতাবাদৰ গভীৰ ৰাজনৈতিক আৰু আন্তঃৰাষ্ট্রীয় দিশো আছিল। ১৯১৬ চনত প্রকাশিত,

জগতৰ শেষ আদর্শ আৰু বিশ্বব্যাপী মহা শান্তি স্থাপনৰ উপায় (“বিশ্বৰ অন্তিম আদর্শ আৰু বিশ্বজনীন মহাশান্তি প্রতিষ্ঠাৰ উপায়”) ৰচনাত তেওঁ মানুহৰ অন্তৰত সীমাহীনতা প্রতিপন্ন কৰাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি বিশ্বশান্তিৰ প্রয়াসৰ প্রচাৰ কৰিছিল, য'ত বিজয় লাভৰ মনোভাব নথকা উচিত। তেওঁৰ জগত ব্যাপী শান্তিৰ প্রথম খোজ (“বিশ্বজনীন শান্তিৰ প্রথম খোজ”) নামৰ গ্রন্থত ৰায়চৌধুৰীয়ে বিশ্বজনীয় দর্শনৰ প্রচাৰ কৰিছিল। তেওঁ ৰাষ্ট্রীয়তাক মানৱ চৰিত্র গঢ়াৰ বাবে এক গুৰুত্বপূর্ণ উপাদান হিচাপে গণ্য কৰিছিল আৰু শান্তিপূর্ণ বিশ্বজনীন সমাজৰ বাবে মানবতাবাদৰ আদর্শসমূহ প্রচাৰ কৰিছিল। তেওঁৰ ৰাজনৈতিক মানৱতাবাদ নৈতিক আৰু শান্তিসাধক, দয়া আৰু মানৱ মর্যাদাত ভিত্তি কৰা হৈছিল।

তেওঁ মহাত্মা গান্ধীৰ ক্ষমতাৰে প্রভাৱিত হৈছিল, যিয়ে “জনসাধাৰণৰ মনত বিশ্বজনীন চেতনাৰ উদ্রেক” কৰিব পাৰিছিল। তেওঁ ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্রামক মানবতাবাদী কার্য বুলি গণ্য কৰিছিল-এক নৈতিক অভিযান, যি শোষক আৰু শোষিত উভয়ৰ মানৱতা পুনৰুদ্ধাৰ কৰাৰ লক্ষ্যত আছিল। তেওঁ প্রায়েই এই সহজ কিন্তু গভীৰ উক্তি উল্লেখ কৰিছিল-“ বাচি থাকা আৰু আনকো বাচি থাকিবলৈ দিয়া”, (“জীৱন যাপন কৰা আৰু আনক জীৱন যাপন কৰিবলৈ দিয়া”), যি তেওঁৰ দর্শনৰ নৈতিক স্বাক্ষৰ হিচাপে গণ্য।

ৰায়চৌধুৰীৰ সাহিত্যিক কর্ম তেওঁৰ দর্শনৰ বিষয় আৰু ধ্বনিত মানৱতাবাদৰ প্রতিফলন। তেওঁৰ আত্মজীৱনী “মোৰ জীৱন ধুমুহাৰ এচাতি”ত তেওঁ জীৱনৰ সকলো দিশত গভীৰ সহানুভূতিৰে দৃশ্যাৱলী প্রদান কৰিছে, কষ্টতো সৌন্দর্য বিচাৰি চোৱা। তেওঁৰ কবিতা “ মই বিপ্লবী মই তাণ্ডবী, (“মই বিপ্লবী, মই ধ্বংসৰ নৃত্যকাৰ”) নৈতিক আৰু মানৱিক মূল্যৰ ক্ষয়ৰ বিৰুদ্ধে উদ্দীপক বিদ্রোহ, য'ত মানবিক উত্তেজনা আৰু আধ্যাত্মিক লক্ষ্যৰ সংমিশ্রণ দেখা যায়।

তেওঁ আগ্রাসী ৰাষ্ট্রীয়তাবাদ (Akramanatmak Jatiyotabad)ক বিৰোধী আৰু অব্যৱহাৰযোগ্য বুলি খণ্ডন কৰিছিল, আৰু আত্ম-ৰক্ষামূলক ৰাষ্ট্রীয়তাবাদক স্ব-সংৰক্ষাৰ বাবে আৱশ্যক বুলি গণ্য কৰিছিল। তেওঁৰ ৰাষ্ট্রীয়তাবাদৰ ধাৰণা আছিল “সংলাপমূলক ৰাষ্ট্রীয়তাবাদ” য'ত সহানুভূতি, সহযোগিতা আৰু নৈতিক নিয়ন্ত্রণ প্রধান। তেওঁ সতর্ক কৰিছিল যে ৰাষ্ট্রীয়তাবাদ যিহেতু সাময়িক অনুভূতি, সেয়া শেষত মানৱতাবাদলৈ পৰিণত হোৱা উচিত-মাত্র তেতিয়াহে শান্তিপূর্ণভাৱে স্বাধীনতা লাভ কৰিব পাৰি। তেওঁৰ মতে, ভাৰতৰ স্বাধীনতা হ'ব লাগিব এক “মানৱতাবাদী বিজয়”, যি এক নতুন নৈতিক সভ্যতাৰ আগশাৰীৰূপ, য'ত একতা আৰু ভ্রাতৃত্বৰ মূলনীতিৰ ওপৰত ভিত্তি কৰা হয়।

১৪.৭ অম্বিকাগিৰি: স্বাধীনতা আৰু ৰাজ্য

অম্বিকাগিৰী ৰায়চৌধুৰীয়ে যুক্তৰাষ্ট্রীয় গণতন্ত্র (federal democracy) আৰু স্থানীয় স্ব-শাসনৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিছিল । তেওঁৰ ‘ মানৱতন্ত্র’ (Humanocracy) আৰু স্বাধীন ‘পঞ্চায়তীৰাজ’ৰ ব্যাপক প্রস্তাৱই স্বাধীনতাৰ নৈতিক আৰু গঠনমূলক আধাৰৰ প্রতি তেওঁৰ গভীৰ প্রতিশ্রুতি প্রকাশ কৰে।

তেওঁৰ জগতৰ শেষ আদর্শ, ভৱিষ্যত ৰাষ্ট্র বা মানৱ তন্ত্র আৰু স্বাধীন পঞ্চায়ত আৰু ৰাষ্ট্র গাঁথনিৰ আঁচনি, গ্রন্থসমূহত ৰায়চৌধুৰীয়ে মানৱ তন্ত্রৰ বিস্তৃত ধাৰণা ব্যাখ্যা কৰিছে-এটি কেন্দ্রীয়কৃত নোহোৱা আৰু মানৱকেন্দ্রিক শাসন ব্যৱস্থা। মানৱ তন্ত্রৰ ধাৰণা অনুসৰি, ৰাজনৈতিক স্বাধীনতা কেৱল তাতকৈ যথেষ্ট নহ'ব যদি সমগ্র মানৱজাতিৰ নৈতিক আৰু আধ্যাত্মিক স্বাধীনতা লগত নাথাকে। তেওঁৰ “Humanocratic State” ৰ ধাৰণা কেৱল প্রশাসনিক নহয়, বৰঞ্চ নৈতিক পুনঃগঠনৰ বাবে দার্শনিক চিন্তাও আছিল। তেওঁক মতে, ভৱিষ্যতৰ ৰাজনৈতিক পৰিস্থিতিত ৰাজ্য মানৱ উন্নতিৰ প্রধান শক্তি আৰু নৈতিক মানদণ্ডৰ ৰক্ষক হ'ব। এই ৰাজ্য “সকলো বন্ধন মুক্ত” স্থান হ'ব, য'ত মানুহে নিজৰ আধ্যাত্মিকতা বিকাশ কৰিব পাৰে।

ৰায়চৌধুৰীৰ বাবে স্বাধীনতাৰ উদ্দেশ্য আছিল শাসন কৰা নহয়, বৰঞ্চ নিজৰ অস্তিত্বৰ জ্ঞান আৰু মানৱ

গুণৰ বিকাশ-সহমর্মিতা, সন্মান, আৰু অহিংসাৰ মাধ্যমে। এই ধাৰণা মহাত্মা গান্ধীৰ স্বৰাজৰ সৈতে সদৃশ, কিন্তু ইয়াত গ্ধমহা মানৱতা (Mohamanobota / Universal Brotherhood)ৰ মানৱিক আদর্শৰ সংমিশ্রণ অন্তর্ভুক্ত আছিল, যি ৰাষ্ট্রীয় স্বাধীনতাৰ যৌক্তিক অন্তিম পর্য্যায় হিচাপে গণ্য।

তেওঁৰ "যুক্তৰাষ্ট্রবাদৰ ধাৰণা' সেই সময়ৰ বাবে অতি উন্নত আছিল। ১৯৫০ চনত মার্ঘেৰিটাত অনুষ্ঠিত অসম সাহিত্য সভাৰ সভাত তেওঁ সভাপতি ভাষণ প্রদান কৰি ফেডাৰেল ভাৰতৰ ধাৰণাক খোলাখুলি সমর্থন কৰিছিল, য'ত স্বায়ত্তশাসনৰ সৈতে একতা জোৰ দিয়ে। তেওঁৰ প্রবন্ধসংকলন আহুতিত, তেওঁ প্রকাশ কৰিছে যে যুক্ত ৰাষ্ট্রবাদ ভাৰতৰ দৰে বহুভাষিক আৰু বহুসাংস্কৃতিক সমাজৰ বাবে ৰাজনৈতিক আদর্শ আৰু বাস্তৱ প্রয়োজন হ'ব পাৰে। তেওঁ কল্পনা কৰিছিল যে ভাৰতৰ ভিন্ন ভাষা আৰু সাংস্কৃতিক গোটসমূহ ফেডাৰেল ব্যৱস্থাৰ অধীনত স্বাধীনভাৱে থাকিব পাৰিব, তাৰ লগে লগে ৰাষ্ট্রীয় একতা বজাই ৰাখিব। তেওঁ গাঁও-ভিত্তিক অংশগ্রহণৰ সৈতে কেন্দ্রীয়কৃত নোহোৱা যুক্ত ৰাষ্ট্রীয় কাঠামোৰ প্রয়োজনীয়তাক প্রচাৰ কৰিছিল।

৭ ছেপ্টেম্বৰ, ১৯৪২ চনত, অম্বিকা গিৰি ৰায় চৌধুৰীয়ে অসম জাতীয় মহাসভা ৰ ৰ নামত গাঁও-কেন্দ্রিক পঞ্চায়ত ৰাজ্যৰ মূল পৰিকল্পনা আৰম্ভ কৰিছিল। তেওঁ বিশ্বাস কৰিছিল যে গাঁও মানৱ জাতিৰ আধাৰ আৰু মানৱ বিকাশৰ মূল স্থান। সেয়ে, তেওঁ পঞ্চায়ত ৰাজ্যৰ বাবে শক্তিশালী গাঁও-ভিত্তি চাহিছিল। ৰায়চৌধুৰীয়ে সাতটা স্তৰৰ পঞ্চায়ত ব্যৱস্থা প্রস্তাৱ কৰিছিল, য'ত শাসন প্রক্রিয়া গাঁও পর্যায়ৰ পৰা আৰম্ভ হৈ বৃহৎ ৰাষ্ট্রীয় পৰিষদ পর্যন্ত বিস্তৃত হ'ব। স্তৰসমূহ আছিলঃ

স্তৰ নম্বৰ	স্তৰৰ নাম
১	স্বায়ত্তশাসিত প্রাথমিক
২	গাঁও
৩	জন (জনসাধাৰণ)
৪	সমষ্টিগত
৫	সাধাৰণ
৬	ৰাষ্ট্রীয়
৭	মহা ৰাষ্ট্রীয়

প্রত্যেক স্তৰে নিজৰ ভাষা, সংস্কৃতি আৰু অর্থনৈতিক কার্য্য নিয়ন্ত্রণ কৰিব, যাতে শাসন সম্পূর্ণৰূপে জনতাৰ পৰা হয়। এই ধাৰণা তেওঁৰ ফেডাৰেলিজম, স্ব-শাসন, আৰু সাংস্কৃতিক বৈচিত্র্যৰ দৃষ্টিভংগীৰ সৈতে সঙ্গতি ৰাখে, য'ত ভাৰতৰ বিভিন্ন পৰিচয়ৰ শান্তি হ'ল শক্তি। তেওঁৰ মডেল কেৱল প্রশাসনিক নহয়, বৰঞ্চ নৈতিক আৰু মানবিক আছিল, য'ত শাসন-নিয়ন্ত্রণৰ স্থলে ন্যায় আৰু দয়া প্রধান।

অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ ৰাজনৈতিক দর্শনে ৰাষ্ট্রীয়তাবাদ, যুক্তৰাষ্ট্রবাদ আৰু মানবতাবাদৰ এক বিস্ময়কৰ সংমিশ্রণ প্রকাশ কৰে। তেওঁৰ পঞ্চায়তীৰাজ আর্হি, যি অসমীয়া সমাজ-সাংস্কৃতিক চেতনাত ভিত্তি কৰি নির্মাণ কৰা হৈছে আৰু একত্রিত ভাৰতীয় ফেডাৰেল ধাৰণাৰ বাবে খোলা, সমসাময়িক সময়ত বহু আগুৰাই থকা গণতান্ত্রিক দর্শন প্রতিনিধিত্ব কৰে।

১৪.৮ অম্বিকাগিৰি আৰু অসমীয়াৰ ৰাষ্ট্রীয়তাবাদ/ জাতিয়তাবাদ

অম্বিকগিৰি ৰায় চৌধুৰীৰ ৰাজনৈতিক চিন্তা "অসমীয়া উপ-ৰাষ্ট্রীয়তাবাদ আৰু ভাৰতীয় ৰাষ্ট্রীয়তাবাদৰ এক অভিনৱ সংমিশ্রণ । তেওঁৰ দর্শন ভাৰতৰ যুক্তৰাষ্ট্র আৰু সাংস্কৃতিক বৈচিত্র্যৰ গভীৰ বুজৰ ওপৰত নির্ভৰ কৰিছিল, য'ত আঞ্চলিক পৰিচয়সমূহ কেৱল বিভাজন নহয়, বৰঞ্চ ভাৰতীয় ঐক্যৰ সবাতোকৈ গুৰুত্বপূর্ণ সুঁতা

হিচাপে গণ্য কৰা হৈছিল। সেয়া অনুযায়ী, ৰায়চৌধুৰীৰ অসমীয়াৰ পৰিচয়ৰ প্ৰতিফলন ইতিহাসত প্ৰথমবাৰৰ বাবে "সম্পূৰক ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদ (Complementary Nationalism)"ৰ ধাৰণা প্ৰৰিষ্ট কৰিছিল, য'ত আঞ্চলিক বৈচিত্ৰ্য উদযাপন কৰাৰ লগতে ভাৰতীয় ৰাষ্ট্ৰক আত্মিক দিশৰ পৰা অধিক সংহত কৰি তুলিব পৰা গৈছিল। অসমীয়াৰ আঞ্চলিক স্বাৰ্থৰ সুৰক্ষা ৰায়চৌধুৰীৰ শীৰ্ষ প্ৰাথমিকতা আছিল; তেওঁৰ মতে, ইয়াৰ অবিহনে ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰীয় স্বাৰ্থৰ সুৰক্ষা সম্ভৱ নহ'ব। এই দুয়ো পৰস্পৰ নিৰ্ভৰশীল আৰু সম্পূৰক। এই দৃষ্টিভংগী তেওঁৰ বহু প্ৰসিদ্ধ প্ৰবন্ধত স্পষ্টভাৱে প্ৰকাশ পাইছে, যেন, 'আহিছে যদি মোৰ লগত একেটা হৈ মিলি যোৱা, ভাৰতীয় স্বৰাজ আৰু অসমীয়া স্বৰাজ, জাতীয়তা আৰু মহাজাতীয়তা আদি।

অম্বিকগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ জাতীয়তাবাদৰ ধাৰণা জটিল আছিল, য'ত তেওঁ অসমীয়াৰ লগতে বৃহৎ ভাৰতীয় পৰিচয়ৰ প্ৰতি গভীৰ আনুগত্য দেখুৱাইছিল। তেওঁ এই দুয়োক সম্পূৰক বুলি গণ্য কৰিছিল, কিন্তু অসমীয়াৰ স্বতন্ত্ৰ পৰিচয়ৰ সুৰক্ষা বিশেষ জোৰ দি কৈছিল। ৰায়চৌধুৰীয়ে ভাৰতৰ পৰিপ্ৰেক্ষিত স্পষ্ট কৰিবলৈ দুটা মূল ধাৰণা প্ৰৱৰ্তন কৰিছিল-মহা-জাতীয়তাবাদ, সন্মিলিত-জাতীয়তাবাদ (Confederate Nationalism)। তেওঁ ভাৰতৰ প্ৰাচীন বৈচিত্ৰ্যৰ স্বীকৃতি দিছিল আৰু গণ্য কৰিছিল যে ভাৰত "এটা ৰাষ্ট্ৰ নহয়, বৰঞ্চ এটা মহাদেশ"- য'ত অসংখ্য ৰাজ্য আৰু জনগোষ্ঠী আছে, প্ৰতিজনৰ নিজৰ ভাষা, ৰীতি-নীতি আৰু পৰম্পৰা থকা। সেয়ে ভাৰতীয় উপমহাদেশ কেৱল বিভিন্ন জাতিৰ বিচ্ছুৰণ নহয়, বৰঞ্চ ভাৰতীয় মহাজাতি (Great Indian Nation) ৰূপে এক সমগ্ৰ।

সেয়ে, তেওঁৰ ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদ এককেন্দ্ৰিক নহয়; বৰঞ্চ যুক্ত ৰাষ্ট্ৰীয় আৰু বহুপাক্ষিক,, য'ত ভাৰতক সাংস্কৃতিকভাৱে স্বায়ত্তশাসিত অঞ্চলসমূহৰ মিলিত সংঘ হিচাপে দেখা হৈছিল, যি নৈতিক আৰু আধ্যাত্মিক ঐক্যৰ দ্বাৰা সংযুক্ত। এই দৰ্শনে প্ৰতিপন্ন কৰিছিল যে অসমীয়াৰ উপ-ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদ ভাৰতীয় ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদৰ এক অংশ, যি পৰস্পৰ নিৰ্ভৰশীল আৰু পৰস্পৰে সমৃদ্ধ। ৰায়চৌধুৰীয়ে ভাৰতক বহু ভিন্ন জাতিৰ (jati) সংমিশ্ৰণ হিচাপে গণ্য কৰিছিল, যি একেলগে 'ভাৰতীয় মহাজাতি' গঢ়ে।

ৰায়চৌধুৰীৰ ৰাজনৈতিক দৃষ্টি মূলত অসমীয়া জাতিক বৃহৎ মহাজাতি (ভাৰতীয় ৰাষ্ট্ৰ)ৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত Jati / উপ-ৰাষ্ট্ৰ হিচাপে ধৰা। তেওঁ কৈছিল যে নিজ ভূমি, ভাষা আৰু সংস্কৃতিক প্ৰতি মৰম ৰাষ্ট্ৰক বিশ্বাসঘাতকতা নহয়; বৰঞ্চ, ই ৰাষ্ট্ৰক শক্তিশালী কৰে। তেওঁৰ ৰাজনীতিৰ দাৰ্শনিক আধাৰ তিনিটা মূল ধাৰণাত নিহিত আছিল—

১. সম্পূৰক পৰিচয় (Complementary Identity) : ৰায়চৌধুৰীয়ে অসমীয়াৰ পৰিচয়ক সমগ্ৰ ভাৰতীয় ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদৰ এক অঙ্গ আৰু সমৃদ্ধিকাৰী হিচাপে গণ্য কৰিছিল। অসমৰ প্ৰতি তেওঁৰ মৰম বিভাজনমূলক নহয়; বৰঞ্চ, ই আঞ্চলিক দেশপ্ৰেমক দৃঞ্জ কৰি ভাৰতক অধিক মৰম কৰিবলৈ প্ৰেৰণা দিছিল।
২. উপ-ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদক বিশ্বজনীন মানৱতাবাদৰ এক পৰ্যায় হিচাপে ধৰা: তেওঁ স্থানীয় পৰিচয় গঢ়া প্ৰক্ৰিয়াক বিশ্বমানৱ সমষ্টি প্ৰতিষ্ঠাৰ প্ৰথম আৰু সৰ্বাধিক গুৰুত্বপূৰ্ণ পদক্ষেপ বুলি গণ্য কৰিছিল। মানুহে ব্যক্তিগত চেতনা, উপ-ৰাষ্ট্ৰ চেতনা, ৰাষ্ট্ৰীয় চেতনা আৰু অন্ততঃ বিশ্বজনীন মানৱ চেতনাৰ ধাপসমূহ অতিক্ৰম কৰে। সেয়ে, অসমীয়াৰ উপ-ৰাষ্ট্ৰীয়তাবাদ মহা মানৱতাৰ দিশত এক অনিবাৰ্য পদক্ষেপ।
৩. সাংস্কৃতিক বৈচিত্ৰ্যক ভাৰতৰ শক্তি হিচাপে গণ্য কৰা: ৰায়চৌধুৰীয়ে ভাৰতবৰ্ষক মহাজাতি (Great Nation) বুলি গণ্য কৰিছিল, যি বিভিন্ন ভাষা আৰু সাংস্কৃতিক গোটৰ দ্বাৰা অধিক সমৃদ্ধ। প্ৰতিটো আঞ্চলিক জাতি, অসমীয়াসহ, ভাৰতৰ সংমিশ্ৰিত সভ্যতাৰ অংশ গঢ়াত সহায় কৰিছিল।

ৰায়চৌধুৰীৰ ৰাজনৈতিক কাঠামো ৰাষ্ট্ৰীয় একতা আৰু আঞ্চলিক স্ব-প্ৰমাণীকৰণ অস্তিত্বৰ বাবে পৰস্পৰৰ সহায়ক বুলি ধাৰণা কৰিছিল। তেওঁ ফেডাৱেল ভাৰতৰ ধাৰণাক সমৰ্থন কৰিছিল, য'ত অসম ৰাজ্য সাংস্কৃতিক একক হিচাপে প্ৰতিনিধিত্ব কৰিব । তেওঁ প্ৰদেশীয় স্বায়ত্তশাসনক "সাধাৰণ ৰাজনৈতিক বিকাশ" হিচাপে গণ্য কৰিছিল, যি ৰাষ্ট্ৰীয় লক্ষ্যপ্ৰাপ্তিৰ বাবে প্ৰয়োজনীয়। তেওঁৰ উপ-ৰাষ্ট্ৰীয়তা সংলাপৰ এক মূল বিষয় আছিল আৰ্থিক স্বাৱলম্বিতা । তেওঁ অসমৰ ভূমি, সম্পদ, কৃষি, ব্যৱসায়, উদ্যোগ, ভাষা আৰু সাহিত্যৰ স্বায়ত্তশাসন দাবী কৰিছিল।

ৰায়চৌধুৰীয়ে সাহিত্যিক ৰাজনৈতিক চেতনা আৰু পৰিচয় গঢ়াৰ এক কার্যকৰী সঁজুলি হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিছিল। তেওঁৰ সাহিত্যিক দেশপ্রেম কবিতামূলক কল্পনা আৰু নাগৰিক উদ্দেশ্যৰ সংমিশ্রণ আছিল। তেওঁ কেৱল প্রবন্ধ নলিখি, বৰঞ্চ সাহসী গদ্য লিখিছিল, য'ত স্বাৱলম্বী অসমীয়াৰ শান্তিপূর্ণ সমাজৰ ধাৰণা আৰু ফেডাৰেল ভাৰতৰ অধিকাৰৰ কথা স্পষ্টকৈ প্রকাশ পাইছিল।

✍ অগ্রগতিৰ নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ৩ ঃ ৰায়চৌধুৰীয়ে প্রতিষ্ঠা কৰা অসম সংৰক্ষণী সভা (Asom Sangrakshini Sabha)ৰ উদ্দেশ্য কি আছিল?

প্রশ্ন নং ৪ ঃ মানৱতন্ত্র (Manabtantra / Humanocracy)ৰ ধাৰণা সংক্ষেপে ব্যাখ্যা কৰক।

? ১৪.৯ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- অম্বিকগিৰি ৰায়চৌধুৰী (১৮৮৫-১৯৬৭), জনপ্রিয়ভাৱে 'অসম কেশৰী' (Lion of Assam) নামে জনাজাত, ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্রামত গুৰুত্বপূর্ণ ভূমিকা পালন কৰিছিল আৰু একে সময়তে তেওঁ 'অসমীয়াৰ ৰাষ্ট্রীয়তাবাদ'ৰ প্রচাৰো কৰিছিল।
- অম্বিকাগিৰিয়ে তেওঁৰ 'সাহিত্যৰ মাধ্যমে' অসমৰ মানুহক বৃটিছ উপনিবেশিক শাসনৰ বিৰুদ্ধে আওৰিবলৈ প্রেৰণা দিছিল। তেওঁ অসম প্রদেশ কংগ্রেছ কমিটি আৰু অসম জাতীয় মহাসভাৰ সৈতে ঘনিষ্ঠ সংযোগ ৰাখিছিল, যাৰ দ্বাৰা অসমীয়াৰ মধ্যবর্গ আৰু যুৱসমাজক বৃটিছ উপনিবেশবাদী আৰু সাংস্কৃতিক আধিপত্যৰ বিৰুদ্ধে জঞ্জতি কৰিছিল। তেওঁৰ 'অসম সংৰক্ষণী সভা' (Asom Sangrakshini Sabha) আৰু আত্মৰক্ষা বাহিনী (Atmorokhya Bahini)ত ভূমিকা তেওঁৰ অসমৰ মানুহৰ অধিকাৰ, ভূমি আৰু ভাষা সুৰক্ষিত কৰাৰ প্রতি দৃঢ় সংকল্পৰ প্রমাণ।
- অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ ৰাজনৈতিক চিন্তা অসমীয়াৰ উপ-ৰাষ্ট্রীয়তাবাদ আৰু ভাৰতীয় ৰাষ্ট্রীয়তাবাদৰ এক অভিনৱ সংমিশ্রণ। তেওঁৰ দর্শন ভাৰতৰ ফেডাৰেল আৰু সাংস্কৃতিক বৈচিত্র্যৰ গভীৰ বুজৰ ওপৰত নির্ভৰ কৰিছিল, য'ত আঞ্চলিক পৰিচয়সমূহ কেৱল বিভাজনমূলক নহয়, বৰঞ্চ ভাৰতীয় ঐক্যৰ সবাতোকৈ গুৰুত্বপূর্ণ সুঁতা হিচাপে গণ্য কৰা হৈছিল।
- অম্বিকাগিৰীয়ে মহা মানৱতা (Mohamanobota / Grand Humanism)ক ৰাষ্ট্রীয়তাবাদৰ শেষ বিকাশ হিচাপে গণ্য কৰিছিল, য'ত ই বিশ্বজনীন মৰম আৰু নৈতিক ঐক্যৰ ৰূপ লৈছে।
- অম্বিকাগিৰীৰ বাবে "স্বাধীনতা মানে আছিল সকলো ধৰণৰ ৰাজনৈতিক আৰু আর্থিক শোষণৰ পৰা মুক্তি লাভ কৰা"। তেওঁ মানৱ মূল্যৰ ওপৰত আধাৰিত নতুন সমাজ গঢ়াৰ কথা ভাবিছিল, যাক তেওঁ মানৱতন্ত্র (Manabtantra / Humanocracy) বুলি জনাইছিল।

⊙ ১৪.১০ অধিক জানিবলৈ

1. Hussain, N. (2014). Ambikagiri Raychoudhury (অম্বিকগিৰি ৰায়চৌধুৰী). Purvanchal Prakash.
2. Raichoudhury, A. (1986). Ambikagiri Raichoudhury Rachanavali (অম্বিকগিৰি ৰায়চৌধুৰী ৰচনাৱলী) (S. Sarma, Ed.). Assam Prakashan Parishad.
3. Thakuria, R. (Ed.). (1989). Assam Aru Ambikagiri Raychaudhuri (Assam and

Ambikagiri Raichoudhry).Axomiy Aluchoni Cakro, Cotton College.

K ১০.১১ অগ্রগতিৰ খতিয়ান

১ নম্বৰ প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ Ambikagiri Raichoudhuryক জনপ্রিয়ভাৱে 'অসম কেশৰী' (The Lion of Assam) বুলি সম্বোধন কৰা হৈছিল কাৰণ তেওঁৰ উদ্যমী আৰু আগ্রাসী ৰাষ্ট্রীয়তাবাদী স্বভাৱ ।

২ নম্বৰ প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ ১৯৬৬

৩ নম্বৰ প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ অসমীয়াৰ সাংস্কৃতিক পৰিচয় সুৰক্ষিত কৰাৰ লগতে অসমীয়াৰ অধিকাৰ, ভূমি আৰু ভাষা ৰক্ষা কৰিবলৈ ।

৪ নম্বৰ প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ মানৱতন্ত্র (Manabtantra) হৈছে অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ এখন প্রশাসনিক ব্যৱস্থাৰ দর্শন, যি কেন্দ্রীয়কৰণ নোহোৱা আৰু মানৱ-কেন্দ্রিক। ইয়াত ৰাজনৈতিক স্বাধীনতাৰ লগতে মানৱজাতিৰ নৈতিক আৰু আধ্যাত্মিক স্বাধীনতা নিশ্চিত কৰা হয়। ই এখন নৈতিক গণৰাজ্য (moral commonwealth), য'ত স্বাধীনতা আৰু সমানাধিকাৰ মানুহৰ পৰা বৃদ্ধি পায়।

M ১৪.১২ আৰ্হি প্রশ্ন

(ক) অতি চুটি প্রশ্ন

প্রশ্ন ১ ঃ অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীয়ে সম্পাদনা কৰা দুটা সাময়িকীৰ নাম উল্লেখ কৰক।

প্রশ্ন ২ ঃ অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীয়ে 'সাহিত্য অ একাদেমি বঁটা' (Sahitya Akademi Award) কেতিয়া লাভ কৰিছিল আৰু কোন কিতাপৰ বাবে?

প্রশ্ন ৩ ঃ অম্বিকাগিৰীৰ মতে 'মহা মানৱতা' (Mohamanobota / Grand Humanism)ৰ অর্থ কি?

(খ) চুটি প্রশ্ন (১৫০ টা শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

প্রশ্ন ১ ঃ অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ ৰাজ্যৰ ওপৰত দৃষ্টিভংগী ব্যাখ্যা কৰক।

প্রশ্ন ২ ঃ অম্বিকাগিৰিয়ে ৰাজনৈতিক চেতনা উদ্রেকৰ বাবে সাহিত্য কেনেকৈ ব্যৱহাৰ কৰিছিল?

(গ) ৰচনাধর্মী প্রশ্ন (৩০০-৫০০ শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

প্রশ্ন ১ ঃ ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনত অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ ভূমিকা আলোচনা কৰক।

প্রশ্ন ২ ঃ অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীয়ে কেনেকৈ অসমীয়া উপ-ৰাষ্ট্রীয়তাবাদ আৰু ভাৰতীয় ৰাষ্ট্রীয়তাবাদৰ সম্পর্ক সংজ্ঞায়িত কৰিছিল আলোচনা কৰক।

প্রশ্ন ৩ ঃ অম্বিকাগিৰীৰ দর্শনৰ অন্তিম লক্ষ্য হিচাপে মহা মানৱতা (Mohamanobota / Grand Humanism)ৰ ধাৰণাক মূল্যায়ন কৰক।

****

REFERENCES (For All the Units of the Course)

1) Abdul, K. M. (2016). Maulana Abul Kalam Azad and APJ Abdul Kalam: Exemplary Legends for All Times. India: Repro India Limited. .
2) Ahmad, M. (2015). Maulana Abul Kalam Azad. India: Magnate Books Pvt. Limited.
3) Alvi, H. (2021). Nonviolent Activism in Islam: The Message of Abul Kalam Azad. Germany: Lexington Books.
4) Anand, V. S. (1994). Maulana Abul Kalam Azad: A Great Universal Humanist (1888-1958). India: Institute for Media Communication.
5) Bakshi, S. R. (1989). Struggle for Independence: Abul Kalam Azad. India: Anmol Publications.
6) Chakrabarty, B. (2024). Indianizing India: Thinkers Whose Ideas Shaped a Nation. India: Taylor & Francis.
7) Chopra, P. N. (1990). Maulana Abul Kalam Azad: Unfulfilled Dreams. India: Interprint.
8) Datta, V. N. (2007). Maulana Abul Kalam Azad and Sarmad. India: Rupa & Company.
9) Habib, S. I. (2015). Maulana Abul Kalam Azad and his ideas about the national education system. Contemporary Education Dialogue, 12(2), 238-257.
10) Habib, S. I. (2023). Maulana Abul Kalam Azad: Planning a National Education System in the 1950s. In Quality and Inclusion in Education (pp. 205-216). Routledge India.
11) Iyer, R. S. (1968). The Fole of Maulana Abul Kalam Azad in Indian Politics. India: Abul Kalam Azad Oriental Research Institute.
12) Kausar, Z. (2008). Islam and Nationalism: An Analysis of the Views of Azad, Iqbal and Maududi. Malaysia: Thinker's Library.
13) Kumar, R. (1991). The Selected Works of Maulana Abul Kalam Azad: 1955-1956. India: Atlantic Publishers & Distributors.
14) Muzzammil, S. (1988). Abul Kalam Azad: Islam and Humanity. India: al-Kausar Publishers.
15) Qaiser, R. (2011). Resisting Colonialism and Communal Politics: Maulana Azad and the Making of the Indian Nation. India: Manohar Publishers & Distributors.
16) Rajput, A. B. (1957). Maulana Abul Kalam Azad. India: Lion Press.
17) Razeq, S. (2018). Nationalism and Maulana Abul Kalam Azad. India: Pragatishil Prokashak.
18) Shahabuddin, S. K. (2025). Maulana Abul Kalam Azad: A Critical Review of His Intellectual, Political and Educational Legacy. Synergy: International Journal of Multidisciplinary Studies, 2(3), 58-65.
19) Shaidai, S. H. (1991). Maulana Abul Kalam Azad: Some Personal Glimpses. Bangladesh: Academic Publishers.
20) Sharma, S. R. (2005). Life and Works of Maulana Abul Kalam Azad. India: Book Enclave.
21) Singh, M. (Ed.). (2003). Maulana Abul Kalam Azad: Profile of a Nationalist. Anamika Pub & Distributors.

22) Singh, M. K. (2008). Maulana Abul Kalam Azad. India: Anmol Publications Pvt. Limited.
23) Subramonia Iyer, R., Lal, K. S. (1968). The Role of Maulana Abul Kalam Azad: The Indian Politics. India: Abul Kalam Azad Oriental Research Institute Publication.
24) Vinod, M. J. (2022). Maulana Abul Kalam Azad. In Reappraising Modern Indian Thought: Themes and Thinkers (pp. 125-143). Singapore: Springer Nature Singapore.
25) Wahyudi, Y. (2007). Islam and Nationalism: A Political Adventure of Maulana Abul Kalam Azad (1905-1947). India: Nawesea.

****